

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญในการศึกษา

ปัจจุบันปัญหาการกำจัดขยะเป็นปัญหาใหญ่ระดับประเทศ ระดับชุมชนเมืองและชนบท ในประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการกำจัดขยะที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่จัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนด้วยการเผา ฟัง หรือการฝังกลบ ยังไม่สามารถแก้ปัญหาและหาทางออกที่ดีได้ ทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ซึ่งขยะมูลฝอยนั้นนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของประชากร ถ้าหากไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องและเหมาะสม ผลกระทบและปัญหาต่างๆ จากขยะมูลฝอยเกิดขึ้น โดยตรงต่อมนุษย์ยังอยู่ในขั้นที่ไม่รุนแรงมากนักและไม่ชัดเจน แต่ในความเป็นจริงแล้วขยะมูลฝอยจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมากซึ่งจะมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ด้วยทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากขยะมูลฝอยเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรคชนิดต่างๆ เช่น แมลงวัน แมลงสาบ ยุง หนู และสัตว์อื่นๆ ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดความรำคาญ

ขยะมูลฝอยที่ทิ้งเกลื่อนกลาดถูกลมพัดกระจัดกระจายไปตกอยู่ตามพื้น ทำให้พื้นที่บริเวณนั้นสกปรกขาดความสวยงามเป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็นและผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ขยะมูลฝอยที่ตกอยู่หรือถูกทิ้งลงในคูคลองหรือทางระบายน้ำจะไปสกัดกั้นการไหลของน้ำ ทำให้แหล่งน้ำสกปรกและเกิดการเน่าเสียน้ำเสียที่เกิดจากกองขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้เป็นน้ำเสียที่มีความสกปรกมาก ซึ่งมีทั้งสารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ เชื้อโรค และสารพิษต่างๆ เจือปนอยู่ เมื่อน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลไปตามพื้นดินบริเวณใดก็จะทำให้บริเวณนั้นเกิดความสกปรกและความเสื่อมโทรมของพื้นดินและอาจเปลี่ยนสภาพ ทำให้ดินมีคุณสมบัติเป็นดินด่างหรือดินกรดได้และน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลลงสู่แหล่งน้ำก็จะทำให้คุณภาพน้ำเสียไป

ขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศ ขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้ในเขตชุมชนหรือที่กองทิ้งไว้ในแหล่งกำจัดซึ่งไม่มีการฝังกลบหรือขณะที่ทำการเก็บขนโดยพาหนะที่ไม่มีการปกปิดอย่างมิดชิด ขยะมูลฝอยเหล่านั้นส่งกลิ่นเหม็นน่ารังเกียจออกมา เศษชิ้นส่วนของขยะมูลฝอยจะสามารถปลิวไปในอากาศ ทำให้เกิดความสกปรกแก่บรรยากาศ ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของมนุษย์และความสกปรกให้กับบริเวณข้างเคียงได้ นอกจากนี้ขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้นานๆ จะมีก๊าซ

ที่เกิดจากการหมักขึ้น ได้แก่ ก๊าซชีวภาพซึ่งติดไฟหรือเกิดระเบิดขึ้นได้และก๊าซไข่เน่า (ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์) ซึ่งมีกลิ่นเหม็น

ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 ประกอบกับพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 หน้าที่ของเทศบาล ระบุ ข้อ (3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ในการจัดการขยะมูลฝอยโดยเทศบาลเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถทำให้เกิดผลสำเร็จได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในเขตพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานรัฐมนตรี,สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,2542) ด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น แต่ละแห่งใช้วิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันตามสภาพปัญหาและความพร้อมของประชาชนและเทศบาล โดยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารจัดการของผู้บริหารเทศบาล ความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ความร่วมมือจากประชาชนที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกให้เหลือน้อยที่สุดไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสุขภาพอนามัยของประชาชน

ตัวอย่างเช่น เทศบาลนครนครสวรรค์ ได้ดำเนินการอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาขยะของท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งที่มีพื้นที่ในเขตชุมชนเมืองและมีปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น จึงได้จัดการขยะโดยวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ การกำจัดมูลฝอยแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล โดยการเลือกพื้นที่ฝังกลบที่เหมาะสม หลักการคือ จะต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีน้ำท่วม ซึ่งพื้นที่บริเวณที่มีความเหมาะสมห่างจากแหล่งน้ำประมาณ 10 กิโลเมตร และไม่อยู่ในแนวแผ่นดินไหว เพื่อป้องกันการยุบตัวของดินและภัยจากการปนเปื้อนจากหลุมกลบไปสู่แม่น้ำ ซึ่งวิธีดังกล่าวยังพบว่าพื้นที่ไม่เพียงพอกับปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งต้นทุนการลงทุนในส่วนของการฝังกลบก็มีมูลค่าที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับการนำที่ดินที่เป็นที่ฝังกลบขยะนั้นก็มีข้อจำกัดในการนำกลับไปใช้ประโยชน์ ซึ่งในอนาคตก็อาจจะต้องเปลี่ยนวิธีการจัดการมูลฝอยแบบใหม่ คือ การสร้างเตาเผาขยะ ซึ่งก็ไม่ใช่วิธีที่มีความยั่งยืนเนื่องจากมีผลเสียจากควันซึ่งจะเกิดจากการเผา ดังนั้น เทศบาลนครนครสวรรค์จึงได้หาวิธีการแก้ไขปัญหายั่งยืนโดยใช่วิธีการคัดแยกขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน ให้ประชาชนช่วยกันรักษาความสะอาดและทิ้งขยะให้ลงถังที่เตรียมไว้เพื่อลดปริมาณขยะที่จะนำมาฝังกลบ นอกจากนั้นยังใช้วิธีการรณรงค์ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและพิษภัยอันจะเกิดจากขยะ(เทศบาลนครนครสวรรค์:ออนไลน์)

อีกตัวอย่างหนึ่งของการจัดการขยะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งที่ประสบ

ปัญหาขยะและหาวิธีการแก้ไขการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี ซึ่งได้จัดตั้งศูนย์การจัดการมูลฝอยตามหลักสุขาภิบาล โดยได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่เทศบาลตำบลเวียงฝาง และต่อมาได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม งบประมาณ 214,000,000 บาท

ในการดำเนินการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเวียงฝาง มีการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของศูนย์การจัดการมูลฝอยตามหลักสุขาภิบาลประกอบด้วย เครื่องชั่งน้ำหนัก ระบบคอมพิวเตอร์ 40 ตันอาคารคัดแยกโดยคนงานทำการคัดแยกขยะเป็นประเภทต่างๆ เช่น พลาสติก กระดาษเครื่องอัดขยะแรงดันสูงอาคารปุ๋ยหมักทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ด้วยระบบเติมอากาศ บ่อฝังกลบ โดยทางเทศบาลได้คัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์สาธารณประโยชน์ บ้านเด่นหลวง ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 60 ไร่ เพื่อดำเนินโครงการ และจัดซื้อที่ดินเพิ่ม 90 ไร่ 40 ตารางวาในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับบริเวณพื้นที่เดิม รวมมีพื้นที่ในการก่อสร้างจำนวน 150 ไร่ 40 ตารางวา โดยทำการสร้างความเข้าใจ และให้การอบรมความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับราษฎรบริเวณที่อยู่แวดล้อมพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้โครงการดังกล่าว ประสบความสำเร็จโดยประชาชนรู้สึกมีความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของในโครงการที่ผู้บริหารเทศบาลทำขึ้น คือการให้ประชาชนรับทราบปัญหาของชุมชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน(เทศบาลตำบลเวียงฝาง:ออนไลน์)

อนึ่ง ในส่วนของเทศบาลตำบลบ้านสาที่ผู้ศึกษากำลังให้ความสนใจนั้นได้ประสบปัญหาไม่มีสถานที่ทิ้งขยะ เนื่องจากประชาชนในชุมชนต่อต้านการนำขยะไปฝังกลบในพื้นที่ป่าชุมชน และกรมป่าไม้ไม่อนุญาตให้ใช้พื้นที่ดังกล่าวด้วย ปัญหาขยะจึงส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนและเร่งให้หาวิธีจัดการโดยเร็ว เทศบาลจึงได้เช่าพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยในตำบลใกล้เคียง แต่ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเช่นกัน เทศบาลจึงเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการขยะ โดยการจัดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นทุกภาคส่วน เช่น ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ครู อาจารย์ ผู้ประกอบการสถานประกอบการเอกชนในพื้นที่และประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยตนเอง โดยให้ประชาชนคัดแยกขยะในครัวเรือนให้เหลือน้อยลง และในส่วนที่ไม่สามารถกำจัดเองได้ เทศบาลจะจัดเก็บและเป็นผู้นำไปกำจัดในศูนย์จัดการวัสดุไม่ใช้แล้วแบบมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลบ้านสาซึ่งได้รับการสนับสนุนจากบริษัทปูนซิเมนต์ไทย(ลำปาง) จำกัด

ในการดำเนินงานเริ่มต้นจากการรณรงค์ให้ชุมชนคัดแยกขยะในครัวเรือนออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะเปียก เศษวัชพืช กิ่งไม้ ใบไม้ เป็นต้น ในส่วนที่เหลือหรือไม่สามารถคัดแยกได้แล้วเทศบาลจะนำรถไปจัดเก็บเอง ทั้งนี้เพื่อลดปริมาณขยะและลดระยะเวลา

การจัดเก็บ อีกทั้งนำไปกำจัดได้อย่างถูกวิธี สิ่งสำคัญในการดำเนินงานคือการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนมองเห็นปัญหาสะท้อนถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง ชุมชน และสังคมให้มากที่สุด การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้เห็นถึงปัญหาขยะที่เกิดขึ้นทุกวัน ประโยชน์และความสำคัญของการคัดแยกขยะ โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยความสมัครใจสมัครเข้าร่วมโครงการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนแบบครบวงจรให้มากที่สุด โดยเทศบาลได้ดำเนินการโครงการต่างๆ และมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. โครงการจัดการขยะในชุมชนเพื่อนำไปผลิตเชื้อเพลิงแข็ง(ศูนย์จัดการวัสดุไม่ใช้แล้วแบบมีส่วนร่วมเทศบาลตำบลบ้านสารDF (Refuse Derived Fuel) โดยให้ประชาชนให้ความร่วมมือในคัดแยกและนำขยะใส่ถุง รวบรวมใส่ถังขยะของเทศบาล เพื่อให้พนักงานเทศบาลจัดเก็บตามตารางการจัดเก็บประจำวัน ทำให้ไม่มีขยะเหลือตกค้างบริเวณหน้าบ้าน สถานที่สาธารณะและถนน โดยชำระค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะทุกเดือน เดือนละ 20 บาทต่อครัวเรือน

2. โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล โดยการออกหน่วยเคลื่อนที่รับซื้อขยะรีไซเคิลร่วมกับร้านรับซื้อของในหมู่บ้านทุกเดือน เงินที่ได้จากการขายขยะรีไซเคิลเทศบาลจะเก็บให้สมาชิกในลักษณะเงินออมทรัพย์ เมื่อครบ 12 เดือนก็จะนำเงินคืนให้แก่สมาชิกพร้อมดอกเบี้ยที่เทศบาลสมทบให้ และรางวัลแก่สมาชิกที่มีการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอและมียอดขายขยะมากที่สุดตามลำดับ ตัวอย่างเช่นในปี 2554 ตั้งเป้าหมายสมาชิกสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวนหมู่บ้านละ 30 ครัวเรือน จำนวน 10 หมู่บ้าน รวมเป็น 300 ครัวเรือน ผลปรากฏว่า มีสมาชิกสมัครเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 334 ครัวเรือน ยอดขายขยะรีไซเคิลทั้งหมด 199,140.68 บาท ต่อมาปี 2555 ตั้งเป้าหมายสมาชิกสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวนหมู่บ้านละ 50 ครัวเรือน จำนวน 10 หมู่บ้าน รวมเป็น 500 ครัวเรือน ผลปรากฏว่า มีสมาชิกสมัครเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 588 ครัวเรือน ยอดขายขยะรีไซเคิลทั้งหมด 538,015.80 บาท และในปี 2556 ที่ผ่านมา ตั้งเป้าหมายสมาชิกสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวนหมู่บ้านละ 70 ครัวเรือน จำนวน 10 หมู่บ้าน รวมเป็น 700 ครัวเรือน ผลปรากฏว่า มีสมาชิกสมัครเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 557 ครัวเรือน ยอดขายขยะรีไซเคิลทั้งหมด 392,852.21 บาท

3. โครงการชุมชนปลอดขยะอันตราย โดยให้ประชาชนคัดแยกและรวบรวมขยะอันตรายนำมาแลกไว้กับเทศบาลโดยดำเนินการจัดเก็บปีละ 3 ครั้ง ในเดือน กุมภาพันธ์ มิถุนายน และตุลาคม ตัวอย่างเช่น ในปี 2555 มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 292 ครัวเรือน และในปี 2556 มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 266 ครัวเรือน

4. โครงการจัดการขยะเปียกเพื่อผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพจากเศษอาหาร โดยการจัดอบรมให้ความรู้และสาธิตวิธีหมักเศษอาหารแก่ชุมชนปีละ 1 ครั้ง โดยปี 2556 มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการ จำนวน 60 ครัวเรือน

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะ ผู้ศึกษามีสนใจว่าเหตุใดประชาชนจึงสนใจเข้าร่วมโครงการการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ประเด็นแรกอาจจะเป็นลักษณะของครอบครัว บทบาทของหัวหน้าครอบครัว หรือให้ความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน งานประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ การเข้าร่วมประชุม นำเสนอปัญหาและการแสดงออกต่อที่ประชุม อีกประเด็นคือ บทบาทของผู้บริหารก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ การประกาศนโยบายการจัดการขยะให้ประชาชนได้รับทราบและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง การพบปะกับประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม เข้าร่วมประชุมกับชุมชน จากนั้นนำข้อเสนอแนะของประชาชนไปพัฒนางานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความมุ่งมั่นให้เกิดผลสำเร็จ บทบาทของผู้นำชุมชนก็เป็นประเด็นที่สำคัญเนื่องจากผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด การแสดงบทบาทหัวหน้าชุมชนเมื่อผู้นำชุมชนสั่งหรือแนะนำหรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบ ประชาชนก็จะเชื่อถือและปฏิบัติตาม ต่อมาอีกประการหนึ่งคือ การสร้างแรงจูงใจด้วยการทำเป็นแบบอย่าง การให้การยกย่องชมเชย การให้เงินรางวัลหรือสิ่งตอบแทนต่างๆ ทำให้ประชาชนเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจึงตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม และประการสุดท้ายคือการบริหารจัดการเก็บขยะมูลฝอยที่ทำให้ประชาชนพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะในครัวเรือน

จากการเริ่มดำเนินโครงการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่จะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ผู้ศึกษามุ่งศึกษาปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะครอบครัว บทบาทของหัวหน้าครอบครัว ความสนใจในกิจกรรมของชุมชน ปัจจัยด้านบทบาทของผู้บริหารและผู้นำชุมชน ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจด้วยการ การเป็นแบบอย่าง การให้การยกย่องชมเชย การให้รางวัลหรือสิ่งตอบแทน และปัจจัยด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน การกำหนดจุดจัดเก็บขยะ ระยะเวลา และค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะมูลฝอย ปัจจัยใดที่มีผลต่อประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาการร่วมวางแผนและตัดสินใจ การร่วมกิจกรรม โครงการ ตลอดจนการร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารและผู้นำชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสา
- 2) เพื่อศึกษาการสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสา

3) เพื่อศึกษาการบริหารการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและปัญหา อุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสา

1.3 คำถามงานวิจัย

1) บทบาทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างไร

2) บทบาทของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างไร

3) การสร้างแรงจูงใจทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่

4) การบริหารจัดการจัดเก็บขยะมูลฝอยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่และอะไรคือปัญหา อุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย

1.4 นิยามศัพท์ทั่วไป

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งที่เหลือจากการใช้ในครัวเรือน เช่น เศษอาหาร กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะต่างๆ ซึ่งบางชนิดสามารถนำไปใช้ทำปุ๋ย บางชนิดสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ และสามารถนำไปขายได้

การคัดแยกขยะ หมายถึงการแบ่งขยะออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ขยะที่จัดเก็บเพื่อนำไปผลิตเป็นเชื้อเพลิงแข็ง

ส่วนที่ 2 ขยะที่นำไปขายได้(ขยะรีไซเคิล)

ส่วนที่ 3 ขยะอันตราย

ส่วนที่ 4 ขยะที่ทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ

นโยบายของผู้บริหาร หมายถึง นโยบายการคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อนำไปทำเป็นเชื้อเพลิงแข็งการรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะเพื่อเข้าร่วม โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล และโครงการชุมชนปลอดขยะอันตราย

บทบาทของผู้บริหาร หมายถึง การแสดงหน้าที่ ความสามารถในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้ประชาชนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะมากที่สุด

บทบาทผู้นำชุมชน หมายถึง การแสดงความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ความสนใจให้มีความสำคัญในการรณรงค์ให้ครัวเรือนคัดแยกขยะและเข้าร่วมโครงการตามเป้าหมาย ตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยในครัวเรือนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสาผู้เข้าร่วมการจัดการขยะและไม่เข้าร่วมการจัดการขยะ

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การคัดแยกขยะ ขยะที่สามารถนำไปหมัก ขยะอันตราย ประเภทขยะรีไซเคิลมูลค่า/ราคาขยะรีไซเคิล การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะมูลฝอย การคิดเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุง และการติดตามประเมินผล

แรงจูงใจ หมายถึง การยกย่องชมเชย การให้รางวัลและสิ่งตอบแทนจากการเข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะมูลฝอย

ลักษณะครอบครัว หมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ ลักษณะรูปแบบการอยู่อาศัย ร่วมกันในชุมชน วัฒนธรรม ชุมชน หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมที่มีความเด่นชัดและมีความสำคัญ วิธีการดำเนินชีวิต ความศรัทธา ที่มีความเชื่อถือบุคคลสำคัญ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์การสร้างโบสถ์วิหาร

ความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชน หมายถึง การให้ความร่วมมือต่อผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 สมมติฐานการศึกษา

- 1) บทบาทของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย
- 2) การสร้างแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย
- 3) การบริหารจัดการเก็บขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย

1.6 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยด้านสังคม การเมือง จิตวิทยาสังคม และการบริหารจัดการ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลบ้านสา
- 2) ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในตำบลบ้านสา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved